

Waterbeheerplan *Waterkoers 2016 – 2021*

Inspraakrapport

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur
van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden
op 16 maart 2016

Verantwoording

Titel: Inspraakrapport Waterbeheerplan *Waterkoers 2016 – 2021*
Behorende bij [Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021](#)
Auteurs: M. Jongens en E.M. Langbroek
Document: 1062288

Colofon

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR)
Afdeling Ontwikkeling, Strategie en Advies
Postbus 550
3990 GJ Houten
Telefoon: 030 634 57 00
Fax: 030 634 59 97
website: www.destichtserijnlanden.nl
email: post@hdsr.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	De afzonderlijke inspraakreacties	4
3	Samenvatting aanpassingen ontwerp- Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021	30

1 Inleiding

Het ontwerp-[Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021](#) heeft ter inzage gelegen van 2 december 2015 tot en met 13 januari 2016. Dit heeft 7 reacties opgeleverd met in totaal 43 zienswijzen. In dit inspraakrapport is beschreven hoe de zienswijzen zijn verwerkt in het Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021.

Het Algemeen Bestuur van Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden heeft het nieuwe waterbeheerplan getiteld “Waterkoers 2016 – 2021” en het bijbehorende inspraakrapport vastgesteld op 16 maart 2016.

De individuele reacties worden in hoofdstuk twee vermeld. Bij elke afzonderlijke reactie bestaat de behandeling van de zienswijze uit drie punten. Eerst wordt letterlijk weergegeven wat de zienswijze van inspreker is. Daaropvolgend wordt weergegeven wat het antwoord is van het waterschap. In hoofdstuk drie zijn de hieruit resulterende aanpassingen op het ontwerp-Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021 weergegeven.

2 De afzonderlijke inspraakreacties

In onderstaande tabel zijn de afzonderlijke inspraakreacties weergegeven. Kolom 1 geeft een nummering weer die als volgt is opgebouwd. Als voorbeeld: bij 2.03 staat de 2 voor inspreker nummer 2. Het nummer achter de punt (in dit geval 03) is de opsomming van de zienswijzen die per inspreker worden aangegeven. In dit geval is het 3^e punt wat in de inspraakreactie wordt aangegeven waar het waterschap vervolgens een reactie op geeft. In de tweede kolom wordt letterlijk weergegeven wat de zienswijze van inspreker is. In de derde kolom wordt weergegeven wat het antwoord is van het waterschap. In de vierde kolom wordt weergegeven wat het gevolg is van de zienswijze voor het ontwerp-Waterbeheerplan.

Nr.	Zienswijze 1 Provincie Utrecht	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
1.01	<p>Graag maken wij gebruik van de gelegenheid te reageren op uw digitaal ontwerp-Waterbeheerplan, getiteld Waterkoers 2016 - 2021. In dit plan legt u op hoofdlijnen de koers vast voor de komende zes jaar onder het motto van 'zorgen voor' naar 'samen doen'. De Waterkoers wordt jaarlijks nader uitgewerkt in plannen, begroting en uitvoering. Dit biedt u een flexibel instrumentarium om adequaat in te spelen op vragen vanuit de samenleving en te anticiperen op actuele zaken.</p> <p>U beschrijft in het plan de ontwikkeling waarin u steeds meer in netwerkorganisaties aan de slag gaat, waarbij verschillende maatschappelijke belangen bij elkaar worden gebracht. Hierin wordt niet alleen kennis en kunde gedeeld, maar worden zonnodig ook bevoegdheden uit handen gegeven om ontstane samenwerkingsvormen slagkracht te geven.</p> <p>Deze gedachte van samen werken aan gezamenlijke doelen en eigen doelen vinden wij bijzonder aansprekend. Ook om deze gedachte in helder taalgebruik in de Waterkoers uit te spreken. Overigens wordt de gehele Waterkoers in een fraaie en moderne vorm gepresenteerd. In de voorbereiding van de planvorming hebben wij in constructief en goed overleg het provinciaal plan en waterschapsplan meer inhoudelijk met u afgestemd.</p>	Dank u zeer voor de complimenten. Wij hebben de afstemming over het ontwerp-Waterbeheerplan als prettig en open ervaren, en kijken uit naar een blijvend intensieve samenwerking.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
1.02	In het Coalitieakkoord 2015-2019 van de provincie Utrecht met de titel 'In Verbinding!' is opgenomen dat wij met de Utrechtse waterschappen een samenwerkingsagenda opstellen waarin we zoeken naar opgaven waar we In gezamenlijkheid het verschil kunnen maken. In het bestuurlijk overleg van 17 december 2015 hebben wij samen met u en de andere partners besloten deze agenda op te stellen en uit te werken. Wij vinden het verheugend dat aan dit	Wij zijn inderdaad betrokken bij de samenwerkingsagenda met de Utrechtse waterbeheerders (Provincie Utrecht, Rijkswaterstaat en de 4 Utrechtse waterschappen). Dit soort samenwerkingsverbanden passen goed bij	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

Nr.	Zienswijze 1 Provincie Utrecht	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp- Waterbeheerplan
	'samen doen' de komende periode nadere invulling zal worden gegeven. Overigens is dit niet geheel nieuw, immers bij vele ook tot onze projecten wordt nu al tussen overheden / partners goed samengewerkt. Wel nieuw is de geschetste ontwikkeling van vorming van netwerkorganisaties verder door te zetten en - naar behoefte - te intensiveren.	onze strategie van 'samen doen'. We kijken uit naar een blijvende samenwerking op het niveau van agenda's, opgaven, programma's en projecten.	
1.03	Plannen van overheden worden steeds strategischer van aard. Dit heeft het eerder genoemde voordeel dat zaken niet dichtgetimmerd worden maar een flexibele aanpak en uitvoering mogelijk maakt. Wel blijft de provinciale verplichting tot jaarlijkse rapportage en verantwoording over de uitvoering van het waterbeleid. Dit heeft als nadeel dat voor dit onderdeel de nieuwe generatie provinciale- en waterschapsplannen hiervoor minder aansluiting bieden. Daarom zullen wij op korte termijn met u overleggen om voor genoemde verplichting nieuwe en doelmatige afspraken te maken.	Wij gaan graag in op uw aanbod om op korte termijn te overleggen hoe wij aansluiting houden op elkaar.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

Nr.	Zienswijze 2 Modified Materials	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
2.01	<p>Uw koers moet zijn: Het vislood uit de sloot.</p> <p>Wij spraken met Guus Beugelink van uw hoogheemraadschap tijdens de presentatie van de ontwikkelde alternatieven voor vislood in de Brabanthallen op 12 maart 2013. En enkele keren hierna. Op basis van deze gesprekken hebben wij een presentatie over vislood gehouden in uw VBC vergadering van 18 april 2013. De problematiek van het vislood is dus bij uw hoogheemraadschap bekend.</p> <p>Sluit u voor het loodvrij vissen aan bij de waterschappen die dit ook al (gaan) doen Roer en Overmaas, Peel en Maasvallei, Reest en Wieden en Brabantse Delta. Ook RWS Zeeland en de provincie Zeeland doen mee. En niet te vergeten stichting Kust en Zee, KIMO en Vereniging Natuurmonumenten. Van de politieke partijen moeten zeker Water Natuurlijk, de Partij voor de Dieren en de Partij voor Zeeland worden genoemd.</p> <p>U denkt misschien waar heb je het over, maar het vislood verloren door sportvissers is veruit de grootste bron van loodverontreiniging in het Nederlandse oppervlaktewater. Niet vreemd als u weet dat sportvissers per jaar 524.000 kilo lood in het water achterlaten. (Deltares, emissieregistratie, mei 2014, update 2015) Dat betekent voor uw hoogheemraadschap rekenkundig 2300 kilo lood, ieder jaar weer. U weet dat lood een prioritair stof is en dat daarvan de emissies moeten worden voorkomen, beperkt en gestopt. U realiseert zich waarschijnlijk niet dat dit voor vislood heel eenvoudig is en dat u meerdere instrumenten in handen heeft om dit te doen. In VBC vergaderingen stellen sportvissers zich voornamelijk actief en assertief op als het gaat om hun wensen; bereikbaarheid van water, het maaien van waterplanten, vispassages, uitzetten van vissen, aanleggen visbossen etc. Voorkomen of stoppen van loodverlies is voor de sportvissers nooit een aandachtspunt. Gegeven de dienstverlening van uw hoogheemraadschap op voornoemde punten lijkt een wedervraag op het gebied van de grote hoeveelheden verloren vislood aan de sportvissers redelijk. Dit lood coördereert in het water waarmee het schadelijk wordt voor het ecosysteem. (emissieregistratie Deltares 2014). Een deel van het lood komt met de baggerspecie op het land en veroorzaakt daar</p>	<p>Het loodgehalte voldoet in de wateren van HDSR aan de normen van de KRW. Loodverlies uit de sportvisserij is inderdaad een van de grootste bronnen van loodverontreiniging geworden en er zijn sinds kort alternatieven op de markt voor vislood. Het past bij een ambitie voor gezond water en duurzaam gebruik om hier aandacht aan te besteden.</p> <p>In ons emissiebeheerplan 2014-2021 'Minder emissies, schoner water' hebben wij daarom vastgelegd dat wij bij gesprekken met de visserijsector deze alternatieven onder de aandacht zal blijven brengen.</p> <p>Daarnaast steunen wij de verkenningen naar het sluiten van een Green Deal op nationaal niveau voor dit onderwerp.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>

	bodemverontreiniging. In het visplan dat uw VBC geacht wordt te maken, gaat een van de verplichte hoofdstukken over de uitvoering van de visserij, wie vist waar, wanneer en waarmee.		
2.02	In uw wbp heeft u opgenomen dat gewerkt moet worden aan bewustwording, maar: Sportvissers vinden het gewoon serieuze hoeveelheden lood in het water te laten. Het gebruik van zogenaamde loodlossystemen neemt nog steeds toe.	Het gebruik van alternatieven voor vislood is inderdaad een goed onderwerp voor bewustwording bij sportvissers. Wij danken u voor uw attendering hierop.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
2.03	In uw wbp staat dat de vervuiler betaalt, maar nergens worden de kosten van de loodverontreiniging bij de veroorzakende sportvissers gelegd. Als een water(bodem)sanering plaats moet vinden vanwege vislood, wie draait dan voor de kosten op. Wie draagt de meerkosten als bij baggeren de specie niet op het land mag worden gezet vanwege visloodverontreiniging? Bovendien wordt het visrecht vaak voor een symbolische bijdrage uitgegeven aan sportvissers.	De vervuiler betaalt is een principe dat wij in toenemende mate willen toepassen. Dat gaat echter niet van de ene op de andere dag en vergt overeenstemming met andere partijen. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de OESO over het waterbeheer in Nederland is een landelijke werkgroep bezig met het uitwerken van het principe 'de vervuiler betaalt'. Wij volgen deze lijn.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
2.04	In uw wbp geeft u aan een brongerichte aanpak te hanteren. De sportvissers worden niet als bron van loodverontreiniging genoemd, laat staan er op aangesproken.	Deze vraag wordt beantwoord in het antwoord op vraag 2.01	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
2.05	In de VBC van De Stichtse Rijnlanden hebben wij de loodproblematiek op 18 april 2013 aan de orde gesteld. Voor mij is het een vraag wat de daarin betrokken hengelsportverenigingen of het hoogheemraadschap inmiddels aan beperking van de loodverontreiniging hebben gedaan. In het ontwerpbeheerplan komt het vislood namelijk niet aan de orde. Samengevat komt het er neer op neer dat de sportvissers door blijven gaan met lood in het water achter te laten en dat het hoogheemraadschap hiermee blijft instemmen.	Deze vraag wordt beantwoord in het antwoord op vraag 2.01	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

2.06	<p>Ik doe u een voorstel om deze impasse te doorbreken, een pilot project loodvrij vissen in een van uw wateren, waar in samenwerking met de sportvisserij, het hoogheemraadschap en ons de bovengenoemde aspecten worden meegenomen. De sportvissers leren alternatieve gewichten kennen en krijgen begrip van de ernst van de loodproblematiek. Het hoogheemraadschap zet een stap in het voldoen aan de plicht uit de KRW en geeft invulling aan haar stellingnamens in het wbp. Van zorgen voor naar samen doen, een luisterend oor als iemand goede ideeën heeft en ook elkaar vinden als het om uitvoering gaat.</p>	<p>Wij danken u voor uw voorstel, maar geven hier niet direct prioriteit aan. Sportvissers hebben invloed op schoon en gezond water en hebben daar zelf ook belang bij. Daarom zijn wij in gesprek met de sportvissers over diverse onderwerpen. Het gebruik van vislood is daar één van.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>
2.07	<p>Waarom dit voorstel? In het kader van het innovatieproject KRW zijn alternatieven voor vislood ontwikkeld. Vanaf 2011 zijn deze alternatieven voor lood beschikbaar. Hierna zijn ze verder ontwikkeld in eigen beheer. Bij gebrek aan belangstelling van de loodproducenten hebben we kleinschalig productie zelf gestart. Binnen ons ingenieursbureau doen wij eigen projecten en betaald werk. Eigen projecten, zoals het vislood, zijn altijd groen. Ons doel is verduurzaming van de productie en het gebruik van visgewichten.</p> <p>Met een demoproject binnen uw waterschap worden drie belangen gediend, het belang van uw hoogheemraadschap de emissie van prioritair lood te beperken, het belang van de sportvissers hun hobby duurzamer uit te oefenen, en het belang van de introductie, opschaling en kostenverlaging van de loodvrije visgewichten.</p> <p>Sportvisserij Nederland heeft opgeroepen het gebruik van lood uit te faseren per 2020. Dat is een heel belangrijke stap. Een project ondersteunt die oproep. Ik ben zeer bezorgd over het gebrek aan ondersteunende initiatieven en concrete stappen op dit punt. Hoe dan ook moet voorkomen worden dat de oproep gezien wordt als excuus nu niets te hoeven doen, om in 2020 te concluderen dat het niet heeft gewerkt. Daarom:</p> <p>Pak de kans de AUHV te benutten om het vislood uit de sloot te krijgen. Gebruik de BOA's van Sportvisserij Nederland en de hengelsportverenigingen om de sportvissers aan het water over het lood te benaderen. Geef hiermee aandacht aan een stuk bewustwording bij de sportvissers voor de gevolgen van vislood op de natuurlijke leefomgeving. Maak de sportvissers duidelijk wat uw hoogheemraadschap van het loodverlies vindt.</p> <p>Werk met de Rotterdamse voortvarendheid van Guus Beugelink aan het</p>	<p>Deze vraag wordt beantwoord in het antwoord op vraag 2.06</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>

	loodverlies van de sportvissers, los het loodprobleem op en wentel het niet af op de generaties na ons.		
2.08	Indien u geen belangstelling heeft voor een pilotproject vraag ik u: hoe denkt u te voldoen aan de plicht uit de KRW de emissie van prioritair vislood te beperken en welke maatregelen voorziet u daarvoor in uw Waterbeheerplan. Tot op heden heeft vislood in uw Waterbeheerplan immers geen enkele aandacht gekregen, terwijl het gaat om de grootste bron van dit giftige zware metaal.	Deze vraag wordt beantwoord in het antwoord op vraag 2.01	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

Nr.	Zienswijze 3 Gemeente Houten	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
3.01	<p>Met belangstelling hebben wij kennisgenomen van het Ontwerp-Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021.</p> <p>Het spreekt ons aan dat u gekozen heeft voor een flexibel richtinggevend plan waar bij de uitvoering daarvan ruimte is voor initiatieven uit de samenleving en dat u ook bewust zoekt naar samenwerking met belanghebbenden. Wij kunnen ons vinden in de uitgangspunten van het plan maar vragen nog wel aandacht voor de volgende zaken.</p>	<p>Wij danken de gemeente Houten voor deze zienswijze.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>
3.02	<p>Wij vinden het jammer dat het plan een beperkte ambitie laat zien op het gebied van de circulaire economie zoals ten aanzien van grondstoffenfabrieken bij rioolwaterzuiveringen.</p>	<p>Als de businesscase haalbaar is, zetten wij op de zuiveringen in op het sluiten van kringlopen. Dit doen wij vaak in samenwerking met het bedrijfsleven. In de Grondstoffenvisie hebben wij vastgelegd dat investeringen binnen de economische levensduur (gemiddeld 15 jaar) moeten kunnen worden terugverdiend. Bij risicovolle investeringen zal de acceptabele terugverdiëntijd 10 jaar zijn.</p> <p>Wij hebben voor deze lijn gekozen om te zorgen dat de belastingtarieven niet te hard stijgen. In het Coalitie-akkoord 2015-2019 is in aanvulling hierop opgenomen:</p> <p>“Op enkele -nader te bepalen- onderdelen willen wij wat meer risico’s accepteren dan de in de Energievisie verwoorde terugverdiëntijd van 10 of 15 jaar, bijv. door op te treden als pionier. In deze periode wordt er tenminste 1 pilot project aangewezen waarin extra ingezet wordt op innovatie.”</p> <p>We zien in dat de huidige tekst aanleiding geeft tot uw reactie en zullen de tekst hiervoor aanpassen.</p>	<p>Op pagina AF3 schrappen we de tekst over de “achterhoede positie” en komen met een passender tekst.</p>

3.03	U besteedt in het Waterbeheerplan niet expliciet aandacht aan de bestrijding van woekerende uitheemse planten zoals ongelijkbladig vederkruid en cabomba. Hiervoor zien wij graag wel voldoende aandacht bij het waterschap in de komende jaren.	Wij hebben veel aandacht voor het bestrijden van exoten. Wij delen onze nota plaagsoorten graag met u.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
3.04	Wij wensen u veel succes bij de uitvoering van het Waterbeheerplan en zien uit naar de verdere samenwerking.	Wij danken de gemeente Houten voor deze zienswijze. U kunt van ons een open en constructieve houding verwachten.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

Nr.	Zienswijze 4 VITENS N.V.	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
4.01	U stelt dat veilig, voldoende en gezond water belangrijk is voor o.a. de winning van drinkwater als primaire levensbehoefte. Vitens onderstreept dit belang, want grondwater is de bron van het drinkwater in een groot deel van het HDSR-gebied. Grondwater is onderdeel van het watersysteem. Veilig, voldoende en gezond water werkt door in de kwaliteit van onze bron voor drinkwater.	Wij danken VITENS N.V. voor deze zienswijze.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
4.02	In uw Waterbeheerplan geeft u aan dat u werkt aan het voorkomen van overstromingen vanuit de grote rivieren. Vitens heeft belang bij deze beleidslijn. Enkele winningen ten behoeve van drinkwater liggen langs de Lek. Uit recente studies is gebleken dat het gebied achter de Lekdijk een potentieel zoekgebied is voor een nieuwe grondwaterwinlocatie (strategische grondwatervoorraad). Daarmee wordt het voorspelde drinkwatertekort in de provincie Utrecht op lange termijn opgelost. Bescherming van het gebied langs de Lek tegen overstromingen beschermt ook de (toekomstige) bronnen van Vitens.	Wij denken graag met VITENS mee met het verkennen van mogelijkheden voor een nieuwe grondwaterwinlocatie. We wijzen u er wel op dat de Provincie het bevoegd gezag is voor drinkwaterwinning, grote industriële onttrekkingen vanaf 150.000 m3 en koude-en-warmteopslag.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
4.03	Net als HDSR onderneemt Vitens stappen in groenblauwe diensten en stimuleert zij reductie in het gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen in de landbouw. De groenblauwe dienst is vooral een functiecombinatie van waterwinning en natuur. De bescherming die beide functies hebben, kunnen elkaar versterken. Reductie van bestrijdingsmiddelen/meststoffen wordt bereikt door in te zetten in de Vruchtbare Kringloop. Via grondverbetering heeft de landbouw minder middelen nodig. Dit alles in het kader van verbetering van de grondwaterkwaliteit. Vitens staat open voor een gesprek met HDSR om samenwerking op dit vlak te verkennen.	Wij verkennen graag samen met Vitens de mogelijkheden voor samenwerking op dit vlak.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
4.04	HDSR geeft aan in te zetten op 2-sporenbeleid voor aanpak microplastics, medicijnresten en hormoonverstorende stoffen: aanpak bron en mogelijk zuiveren via zuiveringsinstallatie. Vitens ondersteunt dit beleid, omdat dit het watersysteem en daarmee het grondwater qua kwaliteit ten goede komt.	Wij danken u voor uw steunbetuiging voor de aanpak van microplastics, medicijnresten en hormoonverstorende stoffen. Wij zoeken graag de samenwerking met u op.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

Nr.	Zienswijze 5 Stichting Milieuzorg Zeist e.o.	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
5.01	<p>Voor de periode van 02 dec 2015 - 13 jan 2016 heeft u het 'Ontwerp-Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021' ter inzage gelegd. Hierbij maakt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gaarne van de geboden gelegenheid gebruik een inspraakreactie op het plan te geven. Eerst zal in algemene zin op het plan worden gereageerd, waarna nog op een aantal specifieke aspecten zal worden ingegaan.</p> <p>Algemeen <i>Ter inzage legging</i></p> <p>Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat heeft kunnen ervaren is het plan alleen via een zogenaamde viewer/E-Magazine digitaal op de website van de HDSR beschikbaar gesteld. Dat heeft uiteraard wel het voordeel dat men bij verwijzen direct kan doorklikken naar andere plannen/websites. De eerlijkheid gebied echter ook te zeggen dat het plan daardoor veel moeilijker is te raadplegen, ook al aangezien als je maar iets op elke gegeven digitale pagina vergeet aan te klikken of te scrollen je weer bepaalde informatie mist. Dat maakt het ook moeilijk een totaal overzicht van het plan te krijgen, zeker als sprake van elkaar overlappende thema's. In die zin was het goed geweest als je het plan ook gewoon in zijn geheel had kunnen downloaden en zo ook rustig had kunnen bestuderen.</p>	<p>Wij hebben heel bewust gekozen voor een vorm die past bij de huidige digitale tijd: een E-magazine. Voor ons zijn de belangrijkste voordelen dat het laagdrempelig is, eenvoudig te (ver)delen en reproduceren en dat het ons in staat stelt directe krachtige verbanden te leggen met de realiteit buiten het Waterbeheerplan. Via deze digitale verbanden kunt u direct door naar bijvoorbeeld: verdieping, verbreding, actualiteit, inspiratie en spin-offs.</p> <p>Daarnaast is onze koers een veelheid aan koersen die samenkomt in onze overkoepelende ambitie "Samen werken aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving". Alle teksten zijn afgeleiden en de kracht zit in de samenhang als in een netwerk in plaats van een lijn (zoals bij een uitdraai van de teksten gesuggereerd zou worden).</p> <p>Wij zijn ons er terdege van bewust dat niet elke belangstellende deze vorm zal waarderen. Daarom was in de uitnodiging van de inspraak ook de mogelijkheid aangegeven met de projectleider te spreken over het plan.</p>	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
5.02	<p><i>Samenwerking met partners</i></p> <p>Wat natuurlijk meteen opvalt is dat men voor de komende planperiode 'samenwerking' met alle mogelijke partners voorop lijkt te stellen. Op zich is dat natuurlijk mooi en in veel gevallen gebeurde dat natuurlijk ook al in de vorige planperiodes. Waterveiligheid en met name schoon water, waar je desgewenst ook nog van kunt genieten, is natuurlijk een opgave waar niet alleen het</p>	Wij danken u voor uw enthousiasme over de door u genoemde onderwerpen uit de Waterkoers.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

	<p>Waterschap voor verantwoordelijk is, maar waarvoor we feitelijk als samenleving met zijn allen voor staan. Zeker ook als we met de gevolgen van klimaatverandering, ook als de opwarming beperkt zou kunnen worden tot max. 1.5 graden, rekening willen houden. Dat bij die opgaven dan tegelijkertijd ook naar innovaties wordt gekeken, evenals naar trends in de samenleving, zoals het maximaal terugwinnen van grondstoffen in het kader van een 'Circulaire economie' en ook het waar mogelijk gebruik van duurzame energiebronnen, zoals biogas dat vrijkomt bij afvalwaterproces, wordt door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bijzonder gewaardeerd. Iedereen heeft een verantwoordelijkheid m.b.t. een duurzame ontwikkeling van de samenleving, ook vanuit zorg voor de aarde, en als het Waterschap daarbij het voorbeeld geeft kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarover alleen maar enthousiast worden.</p>		
5.03	<p><i>Ambities en doelen</i> Wat o.i. evenwel t.o.v. het Waterbeheersplan 'Water voorop' opvalt is dat in het 'Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021' weliswaar een (bepaalde) focus wordt aangegeven, maar dat feitelijk een duidelijke ambitie en met name daarvan afgeleide concrete doelen toch ontbreken. Weliswaar is er in het E-Magazine rechtsboven een icoon dat je na aanklikken bij de per thema relevante ambities en ook plannen en dus kaders brengt, hetgeen op zich mooi is, maar ook daar zijn niet tot nauwelijks concrete doelen uit af te leiden. Natuurlijk is het dus mooi als je in algemene zin streeft naar waterveiligheid en ook gezond water, daar kan natuurlijk niemand op tegen zijn, maar pas als je ook nader concreet aangeeft wat daarbij dan je concrete doelen t.a.v. van gegeven thema's voor de komende periode zijn en ook deze ook nader zijn uitgewerkt per (te) onderscheiden deelgebied, mede op basis van een gedegen evaluatie van het vorige, dan kun je o.i. als Waterschap ook echt sturen. Zo kun je natuurlijk tal van maatregelen nemen, zoals schoonmaken sloten (in het kader van o.a. het: 'Deltaplan Agrarisch Waterbeheer'), maar ook daarbij is - ook gezien de kennelijk beperkte beschikbare financiële middelen - een bepaalde prioritering o.i. wel degelijk wenselijk, mede afhankelijk van de natuurdoelen zoals deze in een bepaalde gebied (dienen te) worden nagestreefd.</p> <p>Meer in het bijzonder ontbreekt bijvoorbeeld in het 'Waterbeheerplan Waterkoers 2016-2021, i.t.t. het 'Waterbeheerplan Water Voorop', dus een duidelijke integrale Visiekaart, waar ook voor de binnen het Waterschap (op basis van een eco-hydrologische systeemanalyse) te onderscheiden deelgebieden helder wordt aangegeven welke ambitiekwaliteiten worden nagestreefd. Wat betreft die ambities en (daarvan afgeleide) doelen zou o.i. de Visiekaart uit</p>	<p>Wij zijn het planproces gestart met een procesevaluatie van het Waterbeheerplan 2010-2015 'Water Voorop!'. Belangrijkste conclusie was dat alleen het strategische na enkele jaren nog waarde had; de beleids- en uitvoeringsonderdelen waren snel uitgevoerd of achterhaald. De concreetheid van WBP3 "Water Voorop!" was direct ook de zwakte ervan. Zo stond in het tweede jaar na vaststelling onze voorjaarsnota en begroting al niet meer in het teken van het overkoepelende Waterbeheerplan. De houdbaarheid van een Waterbeheerplan is zes jaar, dit is voor ons waterschap te lang om van dag 0 tot dag 1826 scherp te zien.</p> <p>Belangrijkste aanbevelingen uit die evaluatie zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebruik het Waterbeheerplan als kompas in de beleids- en beheercyclus van het waterschap - Het Waterbeheerplan is vooral een strategisch van aard, uitwerking kan beter jaarlijks plaatsvinden in voorjaarsnota en begroting. 	

	<p>het 'Waterplan Water Voorop' daarbij dan als uitgangspunt kunnen worden genomen, ook vanwege de gewenste continuïteit, en deze dan bijgesteld m.b.t. de accentverschillen in het huidige plan t.o.v. het vorige plan. Ook zouden op basis van de op de Visiekaart aangegeven ambities per thema duidelijke doelen moeten worden aangegeven, die tevens zodanig SMART zijn geformuleerd, dat ook aan het einde van de planperiode een eenduidige toetsing mogelijk is of de doelen ook zijn gehaald. Deze doelen zou dan tevens per onderscheiden deelgebied nader moeten worden uitgewerkt. Pas als immers de doelen per onderscheiden deelgebied duidelijk zijn, weten we ook waar we met zijn allen naar streven en kun je zo ook beter met relevante 'stakeholders' samenwerken.</p>	<p>- Stel het nieuwe Waterbeheerplan niet gezamenlijk op met de KRW, zoals bij WBP3 het geval was.</p> <p>Uitgangspunt in de Waterkoers 2016 – 2021 is dat het waterschap het werken aan een veilige, gezonde en prettige leefomgeving samen doet met alle betrokkenen. Vooraf SMART geformuleerde doelen passen ons inziens niet bij de opstelling van een serieuze samenwerkingspartner. Ook dit doen we samen in een proces om problemen op te lossen en kansen te verzilveren. Kortom ons waterschap beweegt zich van oplossingsgestuurd naar probleem- en kansgericht.</p> <p>In de uitvoeringsperiode zal samen met de gebiedspartners gebiedsgerichte invulling gegeven worden aan deze algemene ambities. Binnen het thema Gezond Water worden daarbij ook doelen overig water opgesteld. Wij zijn reeds gestart met de voorbereidingen hiervoor en streven ernaar dat deze uiterlijk in 2018 vastgesteld worden.</p>	
5.04	<p>Wat betreft die ambities en doelen is daarbij o.i. in ieder geval ook bijzondere aandacht voor de KRW en ook Natura-2000 gebieden gewenst, voor zover de waterhuishouding bij de betreffende Natura-2000 gebieden natuurlijk een bepaalde rol speelt. Weliswaar wordt aan met name aan de KRW in het voorliggende Waterbeheerplan wel aandacht gegeven, maar alleen in zeer algemene zin. Zo worden wel een overzicht gegeven van mogelijke maatregelen, niet alleen voor de waterlichamen zelf, maar ook voor de haarvaten, maar deze worden niet nader gespecificeerd voor de vastgestelde waterlichamen. Ook in die zin zou het o.i. dus goed zijn als in het plan niet alleen wat betreft de in het kader van de KRW vastgestelde waterlichamen naar het: 'Stroomgebiedsplan 2016-2012 Rijn-West' wordt verwezen, maar de betreffende factsheets voor binnen het Waterschap relevante waterlichamen ook deel</p>	<p>Voor specifieke aandacht en maatregelen op het gebied van de KRW verwijzen we u naar het in 2015 vastgestelde Maatregelenpakket KRW: http://www.hdsr.nl/beleid-plannen/waterbeleid-0/europese/inspraak-ontwerp-0/</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>

	<p>uitmaken van het voorliggende Waterbeheerplan, net overigens als in het vorige plan, evenals wordt aangegeven of die doelen die indertijd voor die waterlichamen zijn vastgesteld in de afgelopen periode wel of niet zijn gehaald. Natuurlijk heeft de provincie recent ook haar 'Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021' vastgesteld, maar daarbij ook aandacht voor de KRW-doelen, maar aangezien met name het Waterschap een belangrijke rol speelt bij de verbetering van de waterkwaliteit en ook -ecologie was het goed geweest als ook expliciet in het voorliggende Waterbeheerplan was aangegeven waar op dat gebied nog grote opgaven liggen.</p>		
5.05	<p>Verder heeft een nadere 'gebiedsgerichte uitwerking', zoals deze overigens ook al in de nog vroegere beheerplannen expliciet was opgenomen, het grote voordeel dat andere partners, zoals de provincie en met name ook de gemeenten, daar dan expliciet rekening mee kunnen houden. Zoals ook u ongetwijfeld bekend komt de nieuwe Omgevingswet eraan, waar juist integratie en dus onderlinge afstemming van diverse thema's, dus niet alleen de fysieke leefomgeving (dus bodem, water) en RO(denk aan o.a. 'Water als sturend principe'), maar ook natuur, landschap, cultuurhistorie, voorop komt te staan. Ook in die zin zou het o.i. dus goed zijn als de HDSR met een duidelijke strategie komt en deze ook gebiedsgericht met duidelijke concrete doelen is uitgewerkt.</p>	<p>Ter ondersteuning voor de koers voor gezond water willen wij samen met onze gebiedspartners 'doelen overig water' opstellen.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>
5.06	<p><i>Thema's: Waar is specifieke aandacht voor waternatuur?</i> Meer in het bijzonder valt het op dat eigenlijk alleen onder het thema: 'Gezond water' bijzondere aandacht wordt gegeven aan water-natuur, tenminste als de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat goed heeft gezien. Natuurlijk is het mooi als na de focus in het 'Waterbeheerplan Water Voorop' op de waterlichamen in het kader van de KRW er nu ook aandacht is voor kleinere (boeren)sloten, dus de haarvaten van het watersysteem. Wonderbaarlijk in dit verband is natuurlijk wel dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook in haar reactie op het 'Waterbeheerplan Water Voorop' al bijzondere aandacht voor juist die haarvaten had gevraagd, mede op basis van de daartoe door de Wageningen Universiteit uitgevoerde onderzoeken, maar dat dat toen gezien de focus op de waterlichamen zelf nog terzijde werd geschoven. Waar het in de praktijk natuurlijk om gaat is én, én! Er is voor een goede waterkwaliteit dus zowel specifieke aandacht noodzakelijk voor de zogenaamde waterlichamen, als óók de haarvaten daarvan, zeker als het om landbouwgebieden gaat met hun vaak grote nalevering van met name fosfaat.</p>	<p>Aandacht voor waternatuur in alle boerensloten is er via groenblauwe diensten (KRW-maatregel 3). Aandacht voor waternatuur in overig landelijk gebied, waaronder Natura2000-gebieden of waterparels, is er via o.a. 'synergieprojecten landelijk gebied' (KRW-maatregel 8), waarbij waternatuurpotentie een afwegingscriterium is. Voor een toelichting van de KRW-maatregelen verwijzen we u graag naar: http://www.hdsr.nl/beleid-plannen/waterbeleid-0/europese/inspraak-ontwerp-0/</p> <p>Eind 2014 is de officiële aftrap van het project "Samen werken aan levendige</p>	<p>Op pagina GZ2 (alinea Waternatuur met waarde) wordt onderstaande tekst opgenomen met een verwijzing naar de Waterparels: "Dit zou bijvoorbeeld kunnen in de door de provincie vastgelegde Waterparels."</p>

	<p>Eveneens heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er toen in haar reactie voor gepleit ook voor die haarvaten duidelijke ecologische doelen op te nemen, dus niet de MTR-doelen, maar de zogenaamde END-normen (zie in deze ook de rapporten die daartoe per onderscheiden watertype door IWACO in opdracht van de provincie Utrecht zijn opgesteld). In ieder geval goed dat men hier in het kader van het thans voorliggende Waterbeheerplan nu toch weer naar gaat kijken, zij het dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er daarbij wel vanuit gaat dat dan ook echt wederom van ecologische doelen wordt uitgegaan. Vaak zie je immers dan vanwege de kosten men dan maar overgaat wat maatschappelijk maximaal haalbaar is, maar daar is het waterecosysteem en uiteindelijk ook de mens natuurlijk niet bij gebaat. Ook het proces in het kader van de KRW heeft ook geleerd, dat bepaalde maatregelen gezien de kosten dan maar gewoon niet worden genomen of naar later uitgesteld, terwijl juist als je de uiteindelijk toch noodzakelijke maatregelen vroegtijdig neemt je dat later weer kosten kan besparen!</p> <p>Naast de aandacht voor waterlichamen in het kader van de KRW en ook de haarvaten is natuurlijk, zoals ook onder het hoofdje: '<i>Ambities en doelen</i>' al aan de orde gesteld, ook bijzondere aandacht gewenst voor de binnen het Waterschap gelegen Natura 2000 gebieden, voor zover een bepaalde waterkwantiteit en -kwaliteit daarvoor natuurlijk een vereiste is, zoals bijvoorbeeld voor het Natura 2000-gebied Kolland en Langbroek.</p> <p>Verder ontbreekt in het voorliggende Waterbeheerplan o.a. ook de bijzondere aandacht voor de zogenaamde waterparels.</p>	<p>boerensloot in Utrecht-West" gestart. Een nieuwsbericht over dit project vindt u hier: http://www.hdsr.nl/actueel/nieuws/@33230/kopie-baggerpomp/</p> <p>U wijst ons terecht op het ontbreken van de waterparels in de Waterkoers. Wij zullen de tekst hierop aanpassen.</p>	
5.07	<p><i>Gebiedsgerichte uitwerking</i></p> <p>Zoals ook in bovenstaande al aangegeven, zou het mooi zijn als de (strategische) ambities en doelen ook nader gebiedsgericht zouden worden doorvertaald, zodat ook duidelijk is waar het Waterschap in de binnen haar werkgebied te onderscheiden deelgebieden, ieder met hun eigen eco-hydrologische karakteristiek, voor gaat, er uiteraard ook rekening mee houdend dat water vrij stroomt van het ene naar het andere gebied. Vandaar ook op groter schaalniveau de stroomgebiedsbenadering (zie o.a. ook de 'Stroomgebiedsplannen Rijn-West') en dan verder naar het haarvatensysteem. Bij die gebiedsgerichte uitwerking zou de watersysteembenadering dan centraal moeten staan. De problematiek in het veenweidegebied is immers toch totaal anders dan die op de (randen) van de Heuvelrug. Staat bij het veenweidegebied de bodemdaling centraal, waaraan in het voorliggende Watergebiedsplan gelukkig wel aandacht wordt besteed, op de Heuvelrug en aangrenzende</p>	<p>Een meer gebiedsgerichte uitwerking zal plaatsvinden via diverse gebiedsprocessen en ten minste bij het opstellen van de doelen overig water. Wij zijn reeds gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van deze doelen en streven ernaar dat deze uiterlijk in 2018 vastgesteld worden.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>

	<p>gebieden is dat nog steeds de sterke reductie van kwel en het daarmee samenhangende verlies aan natuurwaarden. In die zin blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. hier nog steeds een voorstander van het verder terugdringen van de grondwaterwinningen, o.a. t.b.v. winning drinkwater, evenals van het maximaal afkoppelen van verhardingen, althans voor zover dat geen risico's op verontreiniging met zich mee brengt. Voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend is de subsidie hiervoor evenwel afgeschaft door de HDSR, maar deze zou o.i. gewoon weer ter beschikking moeten worden gesteld, tot iedereen op de Heuvelrug is afgekoppeld!</p> <p>Verder is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uiteraard bekend dat de afgelopen perioden door het Waterschap vele zogenaamde Watergebiedsplannen zijn opgesteld, met vele maatregelen om het binnen het betreffende Watergebiedsplan aanwezige watersysteem op orde te brengen, ook gezien de daarvoor vastgestelde (KRW-)doelen. O.a. deze Watergebiedsplannen zijn ook in de annex-en digitaal te raadplegen, wat op zich natuurlijk mooi is. Maar de vraag blijft natuurlijk of ook hier geen verdere optimalisaties mogelijk zijn, zoals verdere verbetering waterkwaliteit en hoe dat dan gebiedsgericht zou kunnen (en moeten) worden aangepakt. Dat ook op basis van een goede watersysteemanalyse en bij voorkeur ook (beschikbare) inventarisaties van de waterkwaliteit.</p>		
5.08	<p><i>Evaluatie en Monitoring</i></p> <p>Zoals ook eerder al aangegeven, blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk of er nu voor voorliggend Waterbeheersplan ook een evaluatie voor het vorige Waterbeheerplan heeft plaatsgevonden. Weliswaar wordt dan in het E-magazine ook ergens verwezen naar de Planning & Control-cyclus van het Waterschap, maar dan zou het ook mooi zijn als van de evaluatie voor zover deze heeft plaatsgevonden ook een rapport beschikbaar wordt gesteld.</p>	Voorafgaand aan het planproces van voorliggende WBP heeft een procesevaluatie plaatsgevonden. Voor de resultaten hiervan zie 5.03.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
5.09	<p>In ieder geval zou het goed zijn de waterkwaliteit voortdurend te monitoren, teneinde ook inzicht in het effect van mogelijke maatregelen te krijgen. Daarbij zouden dan de methodiek zoals deze in het kader van de KRW wordt toegepast als basis kunnen worden gebruikt, dus niet alleen een het monitoren van fysisch-chemische parameters, maar ook inventarisatie van de watervegetatie, de macrofauna, de vissen en ook de bent(h)ofauna. Uiteraard is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend dat het Waterschap een meetnet heeft, maar dat gaat voor zover bij haar bekend alleen over een aantal chemische parameters, maar juist door ook de flora en fauna continue te monitoren krijg je een veel beter inzicht in de waterkwaliteit, ook zoals deze karakteristiek zou zijn voor een bepaald gebied en aldaar voorkomende water(lichamen).</p>	Wij hebben meer dan in het verleden aandacht voor effectmonitoring (gericht op effect van maatregelen), en heeft daarnaast sinds 2006 een roulerend meetnet buiten de KRW-waterlichamen, waarin ook de ecologie wordt onderzocht.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

5.10	<p>Specifieke aspecten Hier zal nog kort op aantal aspecten worden ingegaan, voor zover de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bijzondere aandacht daarvoor wenselijk acht. <i>Gebiedsgerichte uitwerkingen</i> Zoals ook hierboven al aangegeven is de focus op algemene thema's natuurlijk van belang, zoals waterveiligheid en ook schoon water, maar als deze niet nader worden geconcretiseerd en per onderscheiden deelgebied worden uitgewerkt is o.i. een goede sturing niet tot nauwelijks mogelijk. In die zin vindt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het jammer dat het voorliggende Waterbeheerplan feitelijk in algemene thema's/aandachtspunten blijft steken, zoals bij gezond water de aandacht voor waterkwaliteit boeren sloten en ook reductie gebruik bestrijdingsmiddelen bij de fruitteelt. Juist door op basis watersysteemanalyse per te onderscheiden deelstroomgebied aan te geven waar aldaar dan de focus zou moeten liggen kun je met zijn allen gezamenlijk echt stappen zetten. Hier zal nog even kort worden stilgestaan bij de o.i. per deel(stroom)gebied te onderscheiden belangrijke wateropgaven.</p>	Zie antwoord op 5.07	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
5.11	<p><u>Utrechtse Heuvelrug</u> Hier speelt o.i. nog steeds de problematiek van te grote grondwateronttrekkingen, zowel op de Heuvelrug zelf, als in aangrenzende gebieden (denk aan o.a. onttrekking door Vrumona), waardoor de kwel zoals deze in aan de Heuvelrug grenzende gebieden tot voor enige decennia terug voorkwam, sterk is gereduceerd, met alle gevolgen voor de daaraan gebonden natuurwaarden, zowel aquatische - als ook terretrische.natuurwaarden, zoals natte schraalgraslanden (o.a. dotterbloem- en ook blauwgraslanden). Natuurlijk ook hier zijn o.a. in het kader van o.a. de Herinrichting Groenraven-Oost bepaalde maatregelen genomen en ook in het kader van het 'Watergebiedsplan Groenraven-Oost en Maartensdijk', maar ook dat waren toch vaak o.i. zogenaamde alibi-maatregelen, aangezien de grondwateronttrekkingen niet tot nauwelijks zijn aangepakt. Verder zijn nog lang niet alle bestaande gebouwen op de Utrechtse Heuvelrug afgekoppeld, dus ook daar liggen nog volop kansen. Positief is natuurlijk wel dat met (financiële) bijdragen van het Waterschap ook een aantal sprengen op de Utrechtse Heuvelrug voor zover mogelijk zijn hersteld, maar door herstel kweldruk pak je droogvallen van de sprengen natuurlijk pas echt aan.</p>	Wij spannen ons in om binnen de bevoegdheden van het waterschap ook op de Heuvelrug een robuust watersysteem te creëren. De Provincie is het bevoegd gezag voor drinkwaterwinning, grote industriële onttrekkingen vanaf 150.000 m3 en koude-en-warmteopslag. Uw zorgen over de problematiek van te grote grondwateronttrekkingen kunt u delen met de Provincie Utrecht.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

5.12	<p><u>Kromme Rijngebied</u> Dit is feitelijk een landschappelijk bijzonder fraai gedeelte van het rivierengebied. In die zin was het ook mooi dat hier in het vorige 'Waterbeheerplan Water Voorop' sterk werd ingezet op de: 'Kromme Rijn Natuurlijk'. In dat kader, evenals in het kader van de KRW, zijn voor deze 'kunstmatige' rivier inmiddels ook diverse maatregelen uitgevoerd, hetgeen natuurlijk op zich mooi is, ook al leidde deze o.a. vanwege de kap van aantal bomen soms tot aardig wat commotie, maar al doende leert men (soms). Hoe dat ook zij, ook vanuit de KRW liggen hier o.i. nog steeds bepaalde opgaven. Wat betreft de (E)KRW zijn de afgelopen jaren ten opzichte van de binnen de provincie Utrecht aangewezen waterlichamen ook een aantal maatregelen genomen. Op basis van de zogenaamde factsheets, zoals deze deel uitmaken van de 'Stroomgebiedsbeheerplannen 2016-2021', is het in ieder geval duidelijk dat voor bepaalde waterlichamen voor 2021 de doelen voor bepaalde parameters niet zullen worden gehaald, zoals met name ook voor de waterlichamen van de Langbroekerwetering (zie ook Factsheet NL 14_1) en ook de Kromme Rijn (zie ook 'Factsheet NL 14_2'). In die zin blijft het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch de vraag of voor de betreffende waterlichamen dan wel in 2027 aan de gestelde doelen zal worden voldaan en of toch ook nu al geen aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn!</p> <p>Verder speelt met name ook hier natuurlijk ook de problematiek van de diffuse bronnen, zoals die van de (over)bemesting en ook het gebruik van bestrijdingsmiddelen in o.a. de fruitteelt (zie ook het betreffende Convenant). Gelukkig wordt aan met name het laatste ook in het voorliggende Waterbeheerplan aandacht besteed, maar met name door introductie biologische bestrijding is hier o.i. nog veel mogelijk. Daarnaast is het de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. opgevallen dat bij het baggeren er nog steeds de bagger vaak niet wordt afgevoerd, maar gewoon op de oevers wordt gedropt of gespoten. Als dat materiaal evenwel niet wordt afgevoerd, lopen de voedingsstoffen zo weer de sloot in en kan het 'feest' weer van vooraf aan beginnen. Bovendien kan dat ook ten koste gaan van de kwaliteit van de natuurvriendelijke oevers zelf, voor zover uiteraard aanwezig.</p> <p>Daarnaast zijn in het kromme Rijngebied helaas vele ecologische verbindingen (inclusief vele (amfibieën)poelen') en dus ook natte verbindingen geschrapt in het kader van het zogenaamde 'Akkoord van Utrecht'. Dat neemt niet weg dat hiertoe nog vele kansen liggen (zie hiertoe met name ook diverse rapporten die door de provincie Utrecht m.b.t. EVZ's Kromme Rijngebied zijn opgesteld, zoals</p>	<p>Wij danken u voor uw ideeën, die wij kunnen gebruiken bij de verdere uitwerking. Wij delen uw zorg voor de diffuse verontreiniging in dit gebied, en werken hier via diverse samenwerkingsverbanden aan om dit terug te dringen. Wij verwachten de KRW-maatregel 'aanleg natuurvriendelijke oevers' in de periode 2016-2021 ook in de Kromme Rijn uit te voeren en voor kansen in het overige water is de maatregel 'synergieprojecten landelijk gebied' geschikt.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>
------	--	---	---

	o.a. voor het: 'Deelgebied Zeist-Bunnik', etc.). In die zin biedt ook het nieuwe GLB en ook het agrarische natuurbeheer, waar veel meer van een collectieve aanpak wordt uitgegaan, volop kansen en is daar voor zover bij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend ook door de ANV Kromme Rijn, die dan weliswaar weer (noodgedwongen) deel uitmaakt van een groter collectief, een aanbod gedaan. Men is (gelukkig) op dit gebied nog steeds heel actief in het Kromme Rijngebied, ook in het kader van het Streekhuis, evenals AVP Utrecht-Oost (en ook LEADER), dus zou het Waterschap moeten kijken hoe samen met al die partijen de 'Kracht en Pracht van het Kromme Rijngebied' optimaal tot ontwikkeling kan worden gebracht. Uiteraard in het kader van de Watergebiedsplannen LBW en ook Tussen Kromme Rijn en Amsterdam Rijnkanaal zijn hier al veel maatregelen genomen, maar o.i. liggen ook hier nog steeds kansen om tot verdere optimalisaties van de waterkwaliteit te komen.		
5.13	<u>Veenweidegebied</u> Dat men hier de al maar doorgaande bodemdaling wil aanpakken is op zich mooi en ook een streven van de provincie (zie o.a. ook: 'Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2012', Hoofdstuk 5.3; 'Bodemdaling'), maar de vraag is dan of een 25% reductie van de bodemdaling wel voldoende moet worden geacht om het tij (letterlijk) te keren. In ieder geval moet ook hier moet o.i. een meer gebiedsgerichte aanpak, mede op basis bodemkaart provincie toch van groot belang worden geacht. Dat gebeurt kennelijk ook in het programma 'Toekomstverkenning bodemdalinggevoelig gebied', waarin ook de HDSR zou participeren, maar dan zou het mooi zijn als daar ook in het Waterbeheersplan naar zou worden verwezen, in casu nader uitgewerkt.	Een vitaal en gezond veenweidegebied is een van onze speerpunten. Bij een gebiedsgerichte aanpak hoort ons inziens een open houding. Het waterschap is een van de vele partijen die in het veenweidegebied opgaven heeft liggen. Wij bekijken graag met de partners in het gebied welke oplossing op welke plek het beste past. Meer detailinformatie over onze aanpak kunt u hier vinden: http://www.hdsr.nl/beleid-plannen/veenweide/onderzoeken/	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan
5.14	<u>Stedelijk gebied</u> Gelukkig is er in het algemene hoofdstuk (zie onder het icoon 'Focus') en ook in het hoofdstuk Waterveiligheid bijzondere aandacht voor de klimaatverandering. Niet alleen in het landelijke gebied, maar ook in het stedelijke gebied liggen hier (naar verwachting) grote uitdagingen/opgaven, tenzij we de opwarming van het klimaat tot een minimum weten te beperken. Het in Parijs tussen alle landen van de wereld overeengekomen Klimaatverdrag biedt dan wel hoop, maar is volstrekt onvoldoende om de opwarming ten gevolge uitstoot broeikasgassen tot 1.5 graden te kunnen beperken. Dat men in stedelijke gebieden op basis van de trits 'weten, willen en werken' naar een oplossing voor de problemen die t.g.v. de klimaatverandering voor het stedelijke watersysteem zullen optreden wil zoeken is op zich mooi, maar de vraag is natuurlijk hoe lang hier nog met maatregelen kan worden gewacht. Besturen is immers ook hier vooruitzien!	Wij danken Stichting Milieuzorg Zeist e.o. voor de tips en gesignaleerde kansen.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

	<p>Daarnaast liggen met name ook hier natuurlijk kansen voor waterbewustzijn. Juist door het vergroening van de tuinen (vergelijk ook de: 'Operatie Steenbreek') en van de binnenstedelijke gebieden in het algemeen, van de aanleg wadi's, etc., kan niet alleen wateroverlast worden voorkomen, maar ook de kwaliteit van de fysieke leefomgeving worden verbeterd. Daarnaast zou, zoals ook in het voorgaande al aangegeven, daar waar dat kan de daken en verharde oppervlakten moeten worden afgekoppeld, teneinde ook een sterke en ook onnodige belasting van het rioolstelsel en dus ook overstorten te kunnen voorkomen.</p> <p>Verder zou ook hier veel meer dan voorheen kunnen worden bekeken hoe de waternatuur in de stad kan worden versterkt, door o.a. aanleg natuurvriendelijke oevers, poelen, etc..</p> <p>Wellicht zouden ook (deskundige) burgers waar mogelijk bij het waterbeheer kunnen worden betrokken, zoals ook bij het verwijderen van bijvoorbeeld kroost/exoten (o.a. grote waternavel), maar dat zou dan wel onder deskundige begeleiding dienen plaats vinden, evenals moet worden ingebed in (gemeentelijke) groen- en Waterbeheerplannen.</p> <p>Positief waardeert de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. het in ieder geval dat men zich wat betreft de kwaliteit van het (stedelijk) water meer wil richten op bron- i.p.v. effectmaatregelen. Dus i.p.v. het doorspoelen van stilstaand water zodat kroos geen kans krijgt of het wegvangen kroos hét voorkomen dat voedingsstoffen überhaupt in het water terecht komen. Duidelijk zal zijn dat dit een echt integrale aanpak vraagt van zowel de afvalwaterketen, als ook het watersysteem.</p>		
5.14	<p>Waterparels Zoals het Waterschap ongetwijfeld bekend heeft de provincie aan bepaalde wateren, die niet onder Natura 2000 vallen of onder waterlichamen KRW, de status van waterparel toegekend. In ieder geval zou het mooi zijn, uiteraard voor zover deze binnen het werkgebied van de HDSR vallen, dat deze waterparels worden gemonitord en voor zover noodzakelijk daar ook bepaalde maatregelen voor worden genomen.</p>	Zie antwoord 5.06	Zie antwoord 5.06
5.16	<p>Conclusie Het voorliggende Waterbeheerplan geeft eigenlijk eerder een overzicht van wat er momenteel speelt, dan dat het Waterschap ook echt op basis van een ambitieuze ambitie en ook concrete doelen sturing geeft aan het water binnen haar werkgebied. Natuurlijk samenwerking en ook waterbewustzijn is belangrijk, maar heldere doelen zijn nog belangrijker, uiteraard voor zover binnen de bevoegdheid van het Waterschap liggen, maar zonder die heldere doelen blijft</p>	Zie ook antwoord 5.01 en 5.03 Wij hebben er voor gekozen een Waterbeheerplan op hoofdlijnen te maken zodat de kansen op succesvolle samenwerking worden vergroot en actuele ontwikkelingen direct meegenomen kunnen worden. De focus, verscherping en vertaling	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

	de samenleving (net als een schip zonder roer) stuurloos. In die zin zou o.i. het voorliggende Waterbeheerplan dus alsnog op een relatief groot aantal punten kunnen worden verbeterd/aangevuld.	naar plannen en maatregelen vindt elk jaar plaats via de voorjaarsnota en begroting. Wij bieden een flexibel instrumentarium om adequaat in te kunnen spelen op vragen vanuit de samenleving en te anticiperen op actuele zaken.	
--	--	--	--

Nr.	Zienswijze 5 LTO Noord	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
6.01	<p>Met veel interesse heeft het Provinciaal Bestuur van LTO Noord Utrecht kennisgenomen van het Ontwerp Waterbeheerplan: 'Waterkoers 2016-2021', dat het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden ter inzage heeft gelegd. Graag geven wij middels deze inspraakreactie onze visie en aandachtspunten met betrekking tot het Waterbeheerplan.</p> <p>Water en landbouw zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een agrariër is voor zijn bedrijfsresultaten sterk gebaat bij een goed werkend watersysteem van voldoende kwaliteit, andersom levert hij een wezenlijke bijdrage aan berging van afvloeiend regenwater tijdens piekbelasting van het watersysteem en via onderhoud en beheer van de vele watergangen grenzend aan percelen. Om die reden is LTO Noord verheugd met de beoogde omslag in denken van 'zorgen voor' naar 'samen doen'. Graag zetten we ons in om onze doelen te verenigen in bijvoorbeeld DAW, maar ook nauwe betrokkenheid bij baggerbeleid, optimalisatie van het watersysteem, het voorkomen van wateroverlast en het voorzieningenniveau. Middels de combinatie van hydrologische kennis, beschikbaar binnen het hoogheemraadschap, en gebiedskennis van agrariërs geloven wij dat knelpunten doelmatig gedefinieerd, ook opgelost kunnen worden. Zodoende zou LTO Noord graag op regelmatige basis in overleg willen treden met het hoogheemraadschap en zijn onze leden bereid hun werkwijze toe te lichten en hun bedrijven te laten zien bij werkbezoeken van bijvoorbeeld VV-leden.</p>	Wij waarderen de open en constructieve opstelling van de agrarische sector zeer. Wij danken LTO Noord voor haar zienswijze en kijken uit naar een nauwe samenwerking in de periode van dit Waterbeheerplan en daarna.	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

6.02	<p>Kostenverdeling In de Waterkoers 2016-2021 wordt onder het kopje ‘DNA Waterschap’, ‘Kosten in perspectief’ de kostenverdeling van 2014 in een cirkeldiagram weergegeven. LTO Noord is het eens met de procentuele verdeling van kosten, met uitzondering van het aandeel van waterveiligheid in de totale kostenverdeling. Waterveiligheid behoort tot de kerntaken van het waterschap en komt in de toekomst nog meer onder druk te staan door gevolgen van klimaatverandering. Neerslagpieken kunnen grote wateroverlastproblemen veroorzaken, te zien aan o.a. de problematiek rond Kockengen. LTO Noord verzoekt het hoogheemraadschap financiële middelen te reserveren ten behoeve van een klimaatrobuust watersysteem nu en in de toekomst. Het hoogheemraadschap zou toekomst-bestendigheid als ‘meekoppelkans’ kunnen benutten bij reeds geplande investeringen in het watersysteem om de kosten te drukken en een doelmatig en efficiënt uitgavepatroon te behouden, zie ‘Samen omgaan met Wateroverlast’ onder ‘Voldoende Water’.</p> <p>Daarnaast wordt 1.2% van de kosten toebedeeld aan ‘Genieten van Water’. Aangezien dit niet tot de kerntaken van het waterschap behoort, verzoekt LTO Noord het hoogheemraadschap dit percentage niet te verhogen in de komende jaren.</p>	<p>“Het waterschap spreekt van waterveiligheid als achterliggende gebieden worden beschermd tegen overstroming vanuit de grote rivieren en het boezemstelsel.” De financiën voor waterveiligheid zijn bestemd voor de aanpak van waterkeringen. De financiën voor het klimaatbestendig maken van het oppervlaktewatersysteem zijn versleuteld in de kostenpost “Voldoende water”. Het waterschap spreekt van voldoende water als we het hebben over alle inspanningen die nodig zijn in en om het watersysteem om de leefomgeving niet te nat en niet te droog te laten zijn.</p> <p>Wij horen bij deze uw wens om het percentage kosten aan “Genieten van water” niet te laten stijgen..</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>
6.03	<p>Waterveiligheid Onder de paragraaf ‘Dialogo met de omgeving’ missen bij ‘de omgeving’ de bewoners en gebruikers. LTO Noord benadrukt het belang van betrokkenheid van deze doelgroepen omwille van het creëren van draagvlak voor plannen én het benutten van gebiedskennis, vaak in grote mate aanwezig bij eigenaren van aanliggende percelen.</p> <p>Daarnaast zijn er momenteel plannen in ontwikkeling voor het toekomstig beleid zomerkaden en het mogelijk afstoten van het zomerkadebeheer. LTO Noord verzoekt in de Waterkoers 2016-2021 op te nemen dat plan- en besluitvorming in goed overleg met bewoners en gebruikers plaatsvindt en dat, daar waar zomerkadebeheer afgestoten zal worden, de bewoners en gebruikers voldoende gecompenseerd worden.</p>	<p>In het ontwerp-Waterbeheerplan staat: “Met gebiedspartners onderzoeken we daarnaast of het waterpeil in de boezemwateren verlaagd kan worden zodat de regionale waterkering overbodig wordt.” Met “gebiedspartners” bedoelen we juist ook de bewoners en gebruikers. Uit dat gezamenlijke onderzoek zal moeten blijken of compensatie aan de orde is.</p> <p>Link naar de pagina: http://www.waterschaponline.nl/hdsr/waterviligheid.php#browse/slide2</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>

6.04	<p>Voldoende water LTO Noord is blij met de beoogde strategie ‘Slimmer Watermanagement’, waarbij vasthouden, doorspoeling en efficiënte benutting van water centraal staan. LTO Noord verzoekt het hoogheemraadschap echter verder te kijken dan de beschreven ‘Modernste Technieken’ en gebruik te maken van praktijkervaring en inzichten van perceeleigenaren.</p> <p>Daarnaast wordt in het stukje tekst over het ‘Vorzieningenniveau’ beschreven dat het hoogheemraadschap de eerste stappen gaat zetten met een deel van het Eiland van Schalkwijk. Graag zoekt LTO Noord afstemming en samenwerking op dit punt. Waar mogelijk kunnen wateropgaven op het gebied van waterkwaliteit, watertekort, wateroverlast en bodemkwaliteit integraal opgepakt worden met een DAW-project.</p>	<p>Wij maken graag gebruik van de ervaring en inzichten van perceeleigenaren. Zo wil het waterschap in 2017 starten met een praktijkproef ‘Sturen met water’ samen met perceeleigenaren. ‘Sturen met water’ is het actief sturen van grondwaterstanden in percelen d.m.v. onderwaterdrainage door perceeleigenaren in veenweidegebieden.</p> <p>Over de ontwikkelingen op het Eiland van Schalkwijk zijn en blijven we graag met u in gesprek.</p>	
6.05	<p>Onder de paragraaf ‘Omgaan met veranderingen’ worden risico’s ten gevolge van klimaatverandering genoemd voor stedelijk gebied. LTO Noord benadrukt dat dezelfde risico’s ook in het landelijk gebied voorkomen. Ook hier wonen en werken bewoners en gebruikers, met eveneens groot belang bij een robuust watersysteem. Zodoende verzoekt LTO Noord deze tekst niet slechts onder de pagina ‘prettig leven in de stad’ te plaatsen, maar het ‘knelpunt’ klimaatverandering voor het gehele beheersgebied te beschrijven.</p>	<p>“Het waterschap houdt het watersysteem voortdurend tegen het licht om het toekomstbestendig te houden.” Deze zin is in de inleiding van “Voldoende water: niet te nat en niet te droog” opgenomen. Wij bedoelen hier alle delen van ons beheergebied mee. De reden deze zin onder “Omgaan met veranderingen” is dat naast focus op het landelijke gebied de komende jaren nadrukkelijk het stedelijk gebied in beeld is bij het waterschap.</p> <p>Uw toevoeging is terecht en we zullen de tekst daarop aanpassen. Aangezien er geen aparte pagina “Landelijk gebied” is passen we de teksten aan in “Prettig leven in de stad”. Op de pagina “Mooi en vitaal veenweidegebied” wordt klimaat al genoemd als belangrijke verandering.</p>	<p>Op pagina VO4 in het e-magazine Waterkoers zal de tekst worden aangepast van: “Klimaatverandering kan er toe leiden dat lokaal in het stedelijke gebied nieuwe wateropgaven ontstaan.” Naar: “Klimaatverandering kan er toe leiden dat zowel lokaal in het landelijke als in het stedelijke gebied nieuwe wateropgaven ontstaan.”</p>

6.06	<p>Gezond water</p> <p>In de paragraaf ‘Kaderrichtlijn Water’ wordt beschreven dat het hoogheemraadschap de focus gaat leggen op de zogenoemde ‘overige wateren’ om de KRW-doelen te behalen, voor deze wateren worden in de komende planperiode doelen opgesteld.</p> <p>Normering van kavelsloten is echter met grote onzekerheden omgeven, omdat de KRW uitgaat van behoud van bestaande functies en geen rekening houdt met wijzigingen van functies. Normering van kavelsloten is echter in veel sterkere mate afhankelijk van de teelt, ontwatering en drainage van omliggende percelen. Het maakt verschil wat er wordt geteeld, hoe een perceel is ontwaterd en of een perceel is gedraineerd. Hier zou met de normstelling rekening mee gehouden moeten worden. Daarbij moet opgemerkt worden dat door het voorkomen van hoge fluctuaties in neerslagpatronen, geen eenduidig beeld verkregen wordt van de waterkwaliteit in kavelsloten. Bij monitoring dient men dit mee te nemen. Tevens kan kennisontwikkeling in hoge mate bijdragen aan het behalen van doelen voor schoon en gezond water.</p> <p>LTO Noord verzoekt hierbij aansluiting te zoeken bij de kennis van agrariërs over bodem en grondbewerking, welke een significante invloed hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater.</p> <p>Daarnaast verzoekt LTO Noord het hoogheemraadschap kritisch naar de KRW-doelen te kijken. LTO Noord wijst op de mogelijkheden voor doelverlaging in de KRW. Zo staat in KRW artikel 4.3 de mogelijkheid tot aanpassing van het ‘goed ecologisch potentieel’ (GEP) beschreven. Indien metingen bij de doelberekening in 2009 niet goed waren, er nieuwe inzichten over maatreeleffecten bekend zijn en/of natuurlijke achtergrond-belasting redenen geven voor herziening, kunnen waterbeheerders een technische exercitie uitvoeren die leidt tot betere doelen. Waterbeheerders mogen herijken in deze situatie binnen de richtlijnen van de KRW zonder uitgebreide verantwoording af te leggen.</p> <p>KRW-artikel 4.5 biedt daarnaast de mogelijkheid tot doelverlaging van de KRW indien uitvoering van maatregelen leidt tot onaanvaardbaar hoge kosten, schade aan functies of een prioritering van functies plaats moet vinden. De keuze kan dan gemaakt worden voor een verminderde ambitie voor de KRW. Als hiertoe besloten wordt zullen waterbeheerders de doelen naar beneden bij moeten stellen na een uitgebreide verantwoordingsprocedure richting de Europese commissie. In de periode van 2016 tot 2018 zal op basis van verzamelde feiten worden bezien in hoeverre aanpassing van de KRW-doelen nodig is, waarna</p>	<p>Wij onderzoeken samen met de provincie Utrecht de voor- en nadelen van verschillende varianten voor ecologische doelen in het huidige ‘overig water’. Bij het opstellen daarvan zal het gebied betrokken worden.</p> <p>Wij zijn voornemens om inzichtelijk te maken welk deel van de belasting beïnvloedbaar is. Voor een paar afvoergebieden hebben wij dit al gedaan. Als er sprake is van niet-beïnvloedbare achtergrondbelasting mogen de KRW doelen hierop aangepast worden. Historische belasting valt daar niet onder omdat dit op termijn wel kan verdwijnen. Tegelijk met dit onderzoek (‘verder werken aan onbekenden’) is het zinvol om verder te gaan met het uitvoeren van goede maatregelen (‘beter doen wat werkt’), wat de kern is van de nutriëntenaanpak Veenweiden in Rijn-West.</p>	
------	--	---	--

<p>herijking in 2021 zou kunnen plaatsvinden. LTO Noord verzoekt het hoogheemraadschap deze mogelijkheden te benutten om niet-realistische doelen te verlagen. Van nature komen er nutriënten in waterlichamen voor onder invloed van o.a. veenoxidatie, historische belasting, flora en fauna. Welke belasting door de agrarische sector wordt veroorzaakt en welke belasting vermijdbaar is, is veelal nog onbekend. LTO Noord verzoekt het hoogheemraadschap deze vermijdbare emissies inzichtelijk te maken en de doelen realistisch te stellen.</p> <p>Tevens is LTO Noord van mening dat bij KRW-beoordelingen het 'one out, all out' principe losgelaten zou moeten worden. Dit principe doet geenszins recht aan de gedane inspanningen en behaalde resultaten.</p> <p>Onder het kopje 'Levendige boerensloten' wordt Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) genoemd. LTO Noord is blij dat het hoogheemraadschap zoekt naar projectmatige samenwerking zoals deze in de beleidsambitie DAW benoemd is. DAW is echter niet alleen van LTO, zoals nu beschreven staat in de tekst, maar de gezamenlijke verantwoordelijkheid van het ministerie van I&M, het ministerie van EZ, het IPO, de Unie van Waterschappen en LTO Nederland. Herformulering is hier dus op zijn plaats.</p> <p>Het hoogheemraadschap heeft aangegeven aan te sturen op maatregelen op het boerenerf en -perceel om de waterkwaliteit in oppervlaktewateren te verbeteren. Zo wordt erfafspoeling tegengegaan. LTO Noord benadrukt het hoge percentage, namelijk 93%, van de boerenerven waar de nodige maatregelen zijn getroffen en het erf op orde is. Aanvullende maatregelen om erfafspoeling in een verder stadium tegen te gaan, zou gestimuleerd, maar niet verplicht moeten worden. Een goede mogelijkheid hiervoor is het starten van een DAW-project. LTO Noord verzoekt het hoogheemraadschap hiervoor subsidieregelingen open te stellen, met behulp van POP3-geld.</p>	<p>Dank u voor uw opmerzaamheid. Omdat we de link naar de pagina van het DAW opgenomen hebben is het niet nodig om in de beknopte tekst in de Waterkoers alle partijen te noemen. We zullen daarom de zinsnede "van de LTO" schrappen.</p> <p>De waterschappen staan positief tegenover het DAW. Wij verwachten van LTO dat zij dit gedachtegoed via de bestaande structuren van samenwerking in gebieden zullen realiseren door aan te sluiten bij lopende trajecten en initiatieven. Het waterschap wil de LTO steunen met het uitvoeren van het DAW door gezamenlijk een convenant op te stellen om erfafspoeling tegen te gaan. Wij zijn niet voornemens grote investeringen op het boerenerf te (co)financieren, zoals vergroten van een mestopslag of inrichtingsmaatregelen die erfafspoeling tegengaan. Mogelijke (toekomstige) uitzondering is onderwaterdrainage.</p>	<p>Op pagina GZ2 in het e-magazine Waterkoers zal de tekst worden aangepast van: "Dit sluit ook aan bij de (Europese) ontwikkelingen in de landbouw naar vergroening en meer duurzaamheid in de bedrijfsvoering en bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) van de LTO." Naar: "Dit sluit ook aan bij de (Europese) ontwikkelingen in de landbouw naar vergroening en meer duurzaamheid in de bedrijfsvoering en bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW).".</p>
---	---	--

6.07	<p>Genieten van Water</p> <p>In toenemende mate zijn er wensen om water (en keringen en oevers) te ontwikkelen ten behoeve van recreatie. LTO Noord ondersteunt dit waar dit mogelijk is. Voorwaarden zijn dat het geen overlast veroorzaakt voor de omgeving en het uitgevoerd kan worden via de weg van koppeling van werk met werk. Separate investeringen en blijvende onderhouds- en beheerskosten horen echter niet bij de kerntaken van het hoogheemraadschap. Gepaste terughoudendheid is hier dus op zijn plaats.</p> <p>Specifiek vraagt LTO Noord aandacht voor de risico's van beschadiging van oevers en beschoeiingen door golfslag en aanmeren. Goede monitoring en toezicht, en duidelijkheid met betrekking tot eventuele preventie- en herstelkosten zijn gewenst.</p>	<p>Wij danken u voor uw steun. Ook het waterschap is voorstander van werk-met-werk maken. Onze insteek bij genieten van water is, meerwaarde creëren wanneer het kan als wij toch ergens al werk uitvoeren. Hierbij trekken wij graag samen op met betrokkenen in de omgeving en recreatiepartners.</p> <p>Het waterschap zorgt door middel van de Keur, de nota vaarbeleid en de vaarverordening voor toezicht en handhaving op het voorkomen van schade door vaarverkeer.</p>	<p>De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan</p>
------	---	---	---

Nr.	Zienswijze 7 Stichting Watersportbaan Midden-Nederland	Antwoord waterschap op zienswijze	Gevolg zienswijze voor ontwerp-Waterbeheerplan
7.01	<p>Wij hebben met belangstelling kennis genomen van Waterkoers en gaan graag in op uw uitnodiging om mee te denken over gevolgenbeperking door overstromingen vanwege hevige regenval.</p> <p>Al eerder zijn wij met De Stichtse Rijnlanden en de gemeente Utrecht in gesprek geweest over de mogelijkheden van een watersportbaan in de polder Rijnenburg. De plannen voor een dergelijke baan zijn echter - samen met de woningbouwplannen - voor die polder uitgesteld.</p> <p>Nu, een aantal jaar later, is de behoefte aan goed roeiwater in Utrecht alleen nog maar urgenter geworden, werd klimaatverandering een onderwerp dat zelfs bij onze wereldleiders op de politieke agenda staat, en er zijn allerlei technologische ontwikkelingen, zoals de 'Smartpolder', die het mogelijk maken om oppervlaktewater te gebruiken als warmte- of koudebron.</p> <p>Gezien de almaar toenemende beperkingen voor roeiers op het Utrechtse Merwedekanaal is goed trainingswater voor toproeiers onze eerste prioriteit. Daarvoor is een oppervlakte van minimaal circa 20 hectare water nodig, dat niet toegankelijk is voor motorboten. Bijvoorbeeld direct langs de A12 en de A2. Zo een oppervlakte open water leent zich ook heel goed als waterberging voor deze Utrechtse nieuwbouwwijk en kan dienen als energiebron voor de woningen ervan.</p> <p>De energiepotentie van oppervlaktewater is groot: een onderzoek naar de energiepotentie voor het beheersgebied van het Hoogheemraadschap Delfland laat zien dat de negen bestaande grootste gemalen aldaar 242 GWht warmte en 274 GWht koude opleveren, in totaal 516 GWht aan thermische energie. Daarnaast hebben plassen zoals een roeibaan een aanmerkelijke energiepotentie, zowel koude als warme. (cijfers zijn ontleend aan 'Kansen voor Water en Energie' van Deltaprogramma Rijnmond-Drechtsteden).</p> <p>We kijken er naar uit om een duurzaam plan dat waterberging, energieopwekking, recreatie en roeiwater in Rijnenburg combineert, samen met gemeente en waterschap nader te onderzoeken en te ontwikkelen!</p>	<p>Wij danken de Stichting Watersportbaan Midden-Nederland voor de aangedragen ideeën en uw aanbod voor samenwerking. Bij de uitwerking van onze Waterkoers naar plannen en projecten zullen we uw ideeën en aanbod meenemen. Wij zien zeker de meerwaarde van integratie van projecten van derden en de projecten van het waterschap.</p> <p>In polder Rijnenburg is sprake van een wateropgave wateroverlast. Het waterschap kijkt graag samen met andere partijen naar oplossingen hiervoor. Op dit moment ligt de ontwikkeling echter stil. De gemeente Utrecht heeft in de proces de lead. Wij adviseren u om dit punt onder de aandacht van de gemeente Utrecht te brengen zodat deze alle partijen kan betrekken wanneer zich ontwikkelingen voordoen in polder Rijnenburg.</p>	De zienswijze leidt niet tot wijziging van het Ontwerp-Waterbeheerplan

3 Samenvatting aanpassingen ontwerp- Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021

In de onderstaande tabel worden de aanpassingen in de tekst van de ontwerp-Waterbeheerplan Waterkoers 2016 – 2021 weergegeven. De eerste kolom geeft het nummer van de inspraakreactie uit hoofdstuk 3 weer waardoor de aanpassing heeft plaatsgevonden. In de tweede kolom wordt aangegeven welke paragraaf uit het Waterbeheerplan betreft. In de derde en vierde kolom zijn de oude en nieuwe tekst gezet.

Als in een stuk tekst enkele woorden zijn gewijzigd worden deze vetgedrukt weergegeven. Als in de kolom van de oude tekst iets doorgestreept is aangegeven, is dit uit de tekst verwijderd. De vetgedrukte tekst in de kolom 'nieuwe tekst' is wat verschilt t.o.v. de oude tekst.

Nr.	Pagina e-magazine Waterkoers	Oude tekst (<i>doorgestreepte tekst is geschrapt</i>)	Nieuwe tekst (vet gedrukte tekst is aangepast of toegevoegd)
3.02	AF3	Terugwinning van diverse grondstoffen, zoals fosfaat, cellulose en energie uit het afvalwater is technisch goed mogelijk. Het winnen van energie is al gemeengoed om te komen tot een efficiënte energiehuishouding. Het waterschap heeft op het gebied van grondstofterugwinning een achterhoede positie gekozen door zich vooral te focussen op het verrichten van zijn wettelijke taak van zuiveren van afvalwater tegen de laagste mogelijke kosten. Met risicokapitaal investeren in (toekomstige) marktontwikkelingen laat het waterschap over aan marktpartijen. Pas als de technieken zich bewezen hebben, een laag risicoprofiel hebben en zichzelf terugverdienen binnen de levensduur, zal het waterschap deze mogelijk zelf toepassen.	Terugwinning van diverse grondstoffen, zoals fosfaat, cellulose en energie uit het afvalwater is technisch goed mogelijk. Het winnen van energie is al gemeengoed om te komen tot een efficiënte energiehuishouding. Het waterschap focus t op het verrichten van zijn wettelijke taak van zuiveren van afvalwater tegen de laagste maatschappelijke kosten. We zetten intensief in op kennisontwikkeling. Wij nemen actief deel aan de 'Energie- en Grondstoffenfabriek', en nemen deel aan onderzoeken en pilots zoals de 'Aquafarm' . Met risicokapitaal investeren in (toekomstige) marktontwikkelingen laat het waterschap over aan marktpartijen. Pas als de technieken zich bewezen hebben, een laag risicoprofiel hebben en zichzelf terugverdienen binnen de levensduur, zal het waterschap deze mogelijk zelf toepassen.
5.06	GZ2	Om de kosteneffectiviteit te vergroten en krachten te bundelen werken we samen met andere partijen zoals terreinbeheerders en provincies om samen meerdere (water) doelen te bereiken.	Om de kosteneffectiviteit te vergroten en krachten te bundelen werken we samen met andere partijen zoals terreinbeheerders en provincies om samen meerdere (water) doelen te bereiken. Dit zou bijvoorbeeld kunnen in de door de provincie vastgelegde Waterparels.
6.05	VO4	Klimaatverandering kan er toe leiden dat lokaal in het stedelijke gebied nieuwe wateropgaven ontstaan	Klimaatverandering kan er toe leiden dat zowel lokaal in het landelijke als in het stedelijke gebied nieuwe wateropgaven ontstaan.
6.06	GZ2	Dit sluit ook aan bij de (Europese) ontwikkelingen in de landbouw naar vergroening en meer duurzaamheid in de bedrijfsvoering en bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) van de LTO-	Dit sluit ook aan bij de (Europese) ontwikkelingen in de landbouw naar vergroening en meer duurzaamheid in de bedrijfsvoering en bij het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW) .